SVOBODA — UKRAINIAN DAILY
СВОБОДА — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 225. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 26, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 26-го ЛИСТОПАДА 1993. Ч. 225. РІК С.

УКРАЇНА СТОЇТЬ ПЕРЕД МАРИВОМ ХОЛОДУ

Київ. — Як інформує „Ню Йорк Таймс" з 23-го листопада вісткою від свого спеціяльного кореспондента з Києва, Україна стоїть в обличчі страху перед „вірменською зимою", а це значить перед зимою без палива.

Вже тепер стверджують, що ця осінь є найхолоднішою від 50-ти років, а на порозі стоїть зима без палива. Температура в Києві осягнула вже вісім ступенів нижче зера на скалі Фаренгайта, а всі помешкання є холодні, включно із приміщенням Верховної Ради. В численних фабриках робітники мусять працювати в зимовому одязі у шапках та в рукавицях. Міністер енергетики України остерігає, що в Україні є палива лише на один місяць і якщо не буде ніякої допомоги для України в тому напрямі станеться те, що минулого року у Вірменії, коли там не було палива з приводу війни із Азербайджаном.

Минулого тижня прем'єр України Єфим Звягільський проголосив „надзвичайний стан" на економічному полі, щоб змусити усіх до ощадностей палива, хоча вже багато підприємств були змушені зредукувати свою працю у фабриках та інших торговельних станицях на половину.

Обраховують, що треба буде 9 біл. дол., щоб в наступному році втримати усі фабрики в Україні при дальшій праці. Вже тепер, подає кореспондент „Ню Йорк Таймсу", Україна винна Росії 700 міл. дол. за пальне, а негайно потрібно 300 міл. дол., щоб Росія не замкнула припливу пального, 90% якого приходить в Україну з Росії, бо джерела пального в Україні підупадають з приводу браку нуклеарного пального і страйків у копальнях вугілля.

Надзвичайне зібрання Верховної Ради розглядало в п'ятницю минулого тижня невідрадне положення України з приводу браку палива, а міністер енергетики Вілен Семенюк пропонував замкнення тих підприємств, що вимагають багато енергетики, яку треба тепер заощаджувати на опалювання житлових будинків і на рільничі цілі.

КОРПОРАТИЗУЮТЬ ТРАНСПОРТ

Київ (УНІАР). — Тут 18-го листопада відбулася нарада представників транспортових підприємств з питань корпоратизації галузі. Плян економічного і соціяльного розвитку транспорту на 1994 рік передбачає, що корпоратизації підлягає п'ята частина усіх транспортових підприємств України, з яких 66 відсотків припадає на автотранспорт, 40 відс. на морську фльоту і 15 відс. на авіяцію. У процесі корпоратизації передбачено створити близько 800 відкритих акціонерних товариств, контрольний пакет акцій у яких матиме держава.

В ЗАКАРПАТТІ СТВОРЕНО УКРАЇНСЬКУ НАРОДНУ РАДУ

Ужгород (УНІАР). — Тут 23-го листопада преса повідомила, що місцеві громадсько-політичні формування НРУ, Товариства „Меморіял", Товариства „Просвіта", Української Республіканської Партії, Демократичної Партії України, Союзу Українок створили Українську Народну Раду Закарпаття (УНРЗ), яка одночасно є і виборчою коаліцією. Зформовано Координаційну раду і штаб організації. Її представники вирішили підтримувати єдиного кандидата в народні депутати України в кожній з виборчих округ Закарпаття, не висувати незалежних кандидатів, постійно координувати дії під час передвиборчої кампанії. У заяві, оприлюдненій УНРЗ вказується, що її створено з огляду на сепаратистські настрої керівників области потребу консолідації усіх державотворчих сил краю для успішного проведення передзиборчої кампанії.

ПІДПИСАНО МІЖУРЯДОВІ УГОДИ

Москва (УНІАР). — Тут 18—19-го листопада урядова делегація України на чолі з віцепрем'єр-міністром Валентином Ландиком провела переговори з урядовою делегацією Росії про торговельно-економічну співпрацю і підписала низку угод, в тому числі про співпрацю в оборонній промисловості та постачання енергопродуктів.

Україна купуватиме в Росії ґаз і нафту лише в такому об'ємі, який знадобиться для побутових потреб. А підприємства тепер мають самі купувати для себе паливо і самі розраховуватись за нього. Про це повідомила газета „Куранти" посилаючись на „українське дипломатичне джерело".

Реформи прискоряться в наступному році

Київ (УНІАР). — Тут 22-го листопада Президент України Леонід Кравчук заявив журналістам, що він і Уряд працюють над документами, які дадуть змогу у новому році значно пришвидшити реформи.

Віцепрем'єр-міністер України з питань зовнішньоекономічної діяльности та інвестицій Валентин Ландик в інтерв'ю для газети „Ділова Україна" знову спростував чутки про те, що деякі західні держави перекрили свої кредитні лінії в Україні. Він повідомив, що наповнення німецької кредитної лінії перебуває в межах 840 мільйонів долярів. З Австрією підписано угоду про відкриття кредитної лінії на 500 міл. дол. Туреччина надала Україні кредитів на 50 міл. дол.

За словами Л. Ландика, відтепер чужоземні кредити використовуватимуться не на закупівлю продуктів харчування, як було раніше, а на закупівлю устаткування для фабрик і заводів.

Група західних бизнесменів зустрілася з Президентом Кравчуком. Після зустрічі відбулася спільна пресова конференція, на якій голова компанії „Аркер-Дінієлс Мідленд" Двейн Андреас повідомив, що його компанія — це консорціюм, до якого з різних країн увійшли фірми, що спеціялізуються на переробці сільськогосподарської продукції. Керівники компанії вирішили оселитися в Україні та розпочати там свою діяльність. Компанія має намір запровадити в Україні сучасні технології переробки цукру, зерна, сої, соняшника. До консорціюму приєдналася українська транаснаціональна корпорація „Атон", якою керує недавній радник Президента Ігор Маркулов. Вже створено кілька спільних підприємств, у яких від 20 до 50 відсотків капіталу належить західнім фірмам.

На запитання Президента Кравчука чи не бояться бизнесмени української економічної нестабільности, Д. Андреас заявив, що бачить великі перспективи для праці в Україні тому готовий купити українські товарні облігації на випуск яких Верховна Рада покищо нахлала вето.

Дітройтська Округа УНС влаштовує семінар

Дітройт (З. Василькевич). — Щоби пожвавити працю, Дітройтська Округа УНСоюзу заплянувала інформативний семінар про різні забезпечення, а особливо про нові фінансові продукти УНСоюзу. Семінар, який відбувся у неділю, 31-го жовтня ц.р., о год. 3-ій пополудні у приміщенні парафіяльного осередку при церкві св. Йосафата у Воррені, Миш., був спонзорований спільно з федеральною кредитівкою „Самопоміч". На доповідачів запрошено директора забезпеченевих обслуг УНСоюзу Боба Кука і адвоката Юрія Ласку.

Семінар відкрив голова Інформаційної комісії „Самопоміч" Адріян Блюй. Після привітання присутніх і представлення голови кредитівки інж. Любомира Липецького, попросив голову Округи д-ра Олександра Серафима представити першого доповідача Б. Кука, який подав перегляд обслуг УНСоюзу і зупинився зокрема на трьох з них, а саме: універсальне життєве забезпечення, щадничий плян для високошкільної освіти і пенсійні пляни.

Перша група — це у першу чергу для мужчин далеко перед 65 роками життя. Вона є у категорії довготермінової інвестиції. Фондів не можна вибирати перед 65 роком життя. Відсотки підлягають оподаткуванню щойно після переходу на емеритуру, коли вибирається гроші. Висота відсотків є вища, як у банках.

Друга група — це у першу чергу для освіти у високих школах. Податки на відсотках, які також є вищі як у банках, платиться після закінчення освіти. Ця група належить до категорії інвестицій з низьким риском.

Пенсійні пляни (т. зв. ануїтіс) — це виключно рід інвестицій. Податок від відсотків платиться після переходу на емеритуру тоді, коли вибирається фонди. Цю полісу можна міняти на місячні виплати без додаткових оплат. Деякі інші поліси, які пропонує УНСоюз, — це поліси на випадок довготермінової недуги в

(Закінчення на стор. 3)

Київ і діяспора пліч-о-пліч розбудовують українську державу

У редакції „Свободи" (зліва): М. Слабошпицький та Ю. Кудряшов.

Джерзі Сиці, Н.Дж. (О. Коленська). — Ще донедавна годі було собі уявити, що заіснує отой суспільний, міжпростірний поміст, який сьогодні з'єднує в одне звено, в один ритм усі всесвітні організації — з метою допомагати ростові української держави, ревно служити її цілям.

„Однією з таких організацій є Українська Всесвітня Координаційна Рада (УВКР), яка не є керівною, а координаційною силою. Звідтіля і назва її", — пояснив Михайло Слабошпицький редакторам, відвідавши 17-го листопада „Свободу". Він— видатна українська людина, один із найсильніших літературних критиків в Україні. За критику він здобув премію ім. Олександра Білецького. М. Слабошпицький теж письменник. Він написав десять книжок, поміж ними відому повість „Марія Башкірцева", як теж він творив для дітей і саме за ці його твори припала йому нагорода ім. Лесі Українки. Сьогодні він — голова Секретаріяту УВКРади.

Цього ж дня разом із М. Слабошпицьким прибув Юрій Кудряшов — директор з фінансово-економічних питань Секретаріяту УВКРади. Він заявив, що „Поза сумнівом, об'єднання зусиль політиків, підприємців, бізнесменів може дати відчутні результати у поліпшенні економічної ситуації в Україні, а з часом у підвищенні добробуту нашого народу". Він рівнож розповів про недавній конґрес СКВУ, про їхні, М. Слабошпицького і його, виступи під час Конґресу, як також Івана Драча — голови УВКРади, та Миколи Жулинського, одного із віцепрем'єрів України. Всі вони теж перепроваджували ділові розмови з представниками різних українських централь, що входять до складу УВКРади.

„Основна плятформа УВКРади, — говорив М.Слабошпицький, — сконсолідувати всі українські центри, бож і сама УВКРада, хоча є окреме організаційне тіло, входить до складу СКУ. Треба сказати, — казав він, — що кожна організаційна структура цінна, то тим більше завданням УВКР є співробітничати з українцями в Росії, Молдові чи з організаційними структурами в інших країнах. Адже ми не політична, а громад-

(Закінчення на стор. 3)

Сенат Мехіко схвалив НАФТА

Мехіко. — Як інформує агентство Ассошієйтед Пресс, в понеділок, 22-го листопада, мехіканські законодавці схвалили договір про вільну торгівлю в Північній Америці (НАФТА), відтепер на шляху до його здійснення не залишилося жодної перешкоди. Як відомо, ще в травні ц.р. договір дістав підтримку в канадському парляменті, а минулого тижня — в Конгресі З'єднаних Стейтів. НАФТА набуде чинности від 1-го січня 1994 року.

Згідно з мехіканськими законами, договір не потребував схвалення нижньої палати. Справа залежала тільки від Сенату, в якому депутати правлячої Інституційно-революційної партії мають 61 місце, а опозиційна Демократично-революційна — лише 3. Отже, у позитивних вислідах голосування щодо НАФТА ніхто тут й не сумнівався.

Перед голосуванням все ж відбулися дебати. Сенатор від опозиції Порфірійо Муньоз звинуватив уряд в тому, що він „продає Мехіко всемогутньому північному сусідові". Він потрактував НАФТА як „колоніяльний договір, через котрий Мехіко потрапить під владу чужинців". Відповідаючи П. Муньозові, сенатор Карльос Салєз з правлячої партії сказав: „Країна, про яку ви говорите, і країна, про яку говорю я — це цілком інші країни".

Ґаз замінюють вугіллям

Антрацит (УНІАР). — У місті Антрацит на Луганщині вирішено газові котельні перевести на вугілля. Виготовленням водогрійних котлів зайнявся місцевий завод виготовлення збірних теплиць.

Фахівці обласної державної адміністрації обстежили 654 газових котлів на Луганщині і встановили, що 393 з них можуть бути замінені на водогрійні, хоч на це і потрібно чимало грошей.

Генеральні директори вугільних об'єднань 10-го листопада обговорили заходи для попередження зупинки шахт. Йшлося про катастрофічний фінансовий стан підприємств. За станом на 1-го жовтня шахти Донецької области заборгували один трильйон карбованців, тому не можуть купити дерева та відремонтувати обладнання в шахтах. У зв'язку з цим, директори запропонували втричі підвищити ціни на вугілля.

Головний геолог об'єднання „Луганськвугілля" повідомив, що 70 відсотків шахт Луганщини працюють без капітального ремонту вже 20 років. Дефіцит вугілля в області складає 25 міл. тонн. Луганщина видобуває 32 відсотки від усього обсягу видобування вугілля в Україні. 58 відсотків видобутого вугілля — це антрацит. За резервами води Луганщина займає восьме місце в Україні, а за її видобутком — перше.

В багатьох містах України розпочалося планове виключення електроенергії. В селах і районних центрах електроенергію виключають щодня на 2-3 години.

У СВІТІ

АГЕНТСТВО РОЙТЕР інформує, що університет стейту Кольорадо передав для вищих шкіл Індонезії ряд видань, які можна потрактувати як комуністичну літературу. Серед книжок, наприклад, є: „Чи існує Бог?", „Ви повинні довіряти комуністам", біографія Карла Маркса та інші. Як відомо, комуністична ідеологія в Індонезії є під забороною від початку 1960-их років. Генеральна прокуратура розпочала слідство в цій справі. Книжки, зміст яких буде визнано шкідливим, не дійдуть до студентських авдиторій.

ЦИМИ ДНЯМИ ЗБРОЙНІ формації прем'єр-міністра Афганістану Гульбеддіна Гекматіяра розграбували автову колону ООН з гуманітарною допомогою — харчами і медикаментами для афганських дітей. Гекматіярівці звинувачують Організацію Об'єднаних Націй у наданні допомоги для прихильників президента Раббані, якого прем'єр Гекматіяр вважає своїм ворогом.

ЦИМИ ДНЯМИ В ТАЛЛІНІ, естонській столиці, відбулася зустріч міністрів оборони Естонії, Литви і Латвії, під час якої обговорювалися принципи проведення єдиної оборонної політики балтійських держав. Сторони годяться в тому, що треба створити „Балтійське НАТО", яке об'єднало б збройні сили і прикордонні служби трьох країн. Спочатку буде засновано спільний балтійський батальйон, який виконувтиме у реґіоні миротворчу функцію.

ДУХОВНИЙ ЛІДЕР ІРАНУ аятолла Гаменеї, виступаючи перед командирами „вартових революції", заявив, що „уряди і народи повинні спрямувати спільний збройний удар проти З'єднаних Стейтів, щоб припинити втручання Вашінґтону у справи інших країн".

В ЛІМІ, СТОЛИЦІ ПЕРУ, знов дала про себе знати комуністична терористична організація „Сяюча стежка", незважаючи на те, що більшість її лідерів, в тому числі ідейний надхненник Абімаель Гусман, сидять за ґратами. Цими днями в столичному торговельному центрі вибухнуло начинене динамітом авто. Вщент зруйновано декілька крамниць. На щастя, обійшлося без людських жертв. Втім, вони й без того надмірно великі: за 13 років кривавої боотьби із законним урядом бандити вбили майже 30,000 осіб. Матеріяльні збитки від терористичних акцій перевищують 20 біл. дол.

МІНІСТЕР ІНФОРМАЦІЇ і культури Іраку Гамід Юсеф Гаммаді заявив, що його країна відкидає навіть можливість обговорення проблеми скасування економічного бойкоту Ізраїля арабськими країнами. „Ірак продовжуватиме бойкот Ізраїля, навіть якщо решта арабських держав почне з ним співпрацю", — підкреслив міністер. Тим часом єгипетська газета „Аль-Фавд" пише, що коли питання про можливість прямих контактів з Тель Авівом має вирішуватися в рамках Ліги арабських країн, то розвиток непрямих зв'язків з Ізраїлем є справою кожної окремої арабської країни.

ЗАКЛИКАЮТЬ КОРЕЙСЬКИХ КОМУНІСТІВ ДО МИРУ

Вашінґтон. — Агентство Ассошіейтед Пресс інформує про висліди переговорів у Білому Домі між президентом Биллом Клінтоном і президентом Південної Кореї Кім Юнґ Семом, які відбулися у вівторок, 23-го листопада. Обидва лідери запропонували комуністичній Північній Кореї почати „новий етап у стосунках" — етап співпраці, а не конфронтації. Водночас сторони висунули умову: влада Північної Кореї мусить допустити в країну інспекторів Міжнародного агентства в питаннях атомової енергії (МАҐАТЕ) і дозволити їм відвідувати ядерні підприємства.

Перед початком переговорів у Вашінґтоні обидва президенти виступили перед професорами і студентами Американського університету і розповіли про свої ініціятиви. Вони також не приховували, що не тільки Південна Корея, але й Китай та Японія є занепокоєні тією обставиною, що Північна Корея створює атомову зброю. Як відомо, це тривожне питання обговорювалося декілька днів тому на зустрічі членів Азіятсько - Тихоокеанського економічного співробітництва в Сієтлі.

Якщо корейські комуністи спроможуться на здоровий глузд і підуть на поступки, політика З'єднаних Стейтів і Південної Кореї щодо них цілком зміниться. Очевидно, що будуть скасовані військові маневри поблизу берегів Північної Кореї, перед Пйонґенд відчиняться двері до економічного співробітництва, цілком можливо, що Вашінґтон і Сеул навіть зважаться на встановлення дипломатичних стосунків з ним. Однак події можуть розвиватися й інакше. В інтерв'ю для газети „Вашінґтон Пост" президент Кім Юнґ Сем назвав комуністичних лідерів Північної Кореї „непередбачними" і висловив припущення, що вони вважають атомову зброю чи не єдиною ґарантією збереження їхнього режиму.

ДЕНЬ ПОДЯКИ

З уваги на День Подяки у четвер, 25-го листопада, це число „Свободи" друкується з датою п'ятниці, 26-го листопада. У четвер Головна Канцелярія УНСоюзу і В-во „Свобода" будуть закриті. Наступне число „Свободи" друкуватиметься в п'ятницю з датою суботи, 27-го листопада.

В АМЕРИЦІ

НА ДУМКУ ДЕРЖАВНОГО секретаря З'єднаних Стейтів Воррена Кристофера, ЗСА повинні використати всі дипломатичні засоби для відпруження стосунків з комуністичною Північною Кореєю, однак не можна відкидати й можливості „військового вирішення" проблеми. Північнокорейська армія налічує 1.1 міл. осіб. Вони за одним махом можуть змести 650,000 південнокорейських вояків і 36-тисячний американський контингент. Виступаючи декілька днів тому в Сієтлі, В. Кристофер сказав: „Я не думаю, що нам треба збільшувати свій контингент в Південній Кореї. Однак якщо змусять обставини, Президент зробить це".

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ 277 голосами відкинула пропозицію надати статус стейту федеральному дистриктові Колюмбія, в межах якого знаходиться столиця країни Вашінґтон. Проти цієї ідеї висловилися 176 республіканських депутатів і 103 демократи. Чорний проповідник Джессі Джексон, який активно аґітував за створення нового стейту, з жалем сказав, що „Демократична партія втратила добру нагоду". Річ у тому, що перетворення дистрикту Колюмбія на стейт ґарантувало б для демократів два місця в Сенаті і декілька місць у Палаті Репрезентантів.

ЧЕРГОВИЙ ВИПУСК американського космічного корабля багаторазового використання „Ендевор" мав відбутися з космодрому Канаверал на Фльориді 1-го грудня о 4-ій год. 57 хв. за часом східнього узбережжя З'єднаних Стейтів. Програма розрахованого на 11 днів лету передбачала проведення космонавтами безпрецедентних робіт у відкритому космосі на орбітральному телескопі „Габл". Полет „Ендевора" стане п'ятою і останньою космічною експедицією цього року. Тим часом офіційні представники Крайового управління в питаннях космічних досліджень повідомили, що пуск космічного корабля може бути відкладений на декілька тижнів — через технічні хиби.

З ПРИВОДУ НЕЩОДАВНО затвердженого військового бюджету ЗСА на новий фінансовий рік, що почався з 1-го жовтня, голова сенатської комісії в питаннях збройних сил Сем Нанн цими днями заявив: „Я вважаю, що ми вже дійшли до тієї межі, коли треба висловлювати занепокоєння щодо того, чи є здатними наші збройни сили виконувати поставлені перед ними завдання". Як відомо, військові видатки країни тепер складають на 12-13 біл. дол. менше, ніж в останній рік правління президента Джорджа Буша. Колишній співробітник Конґресу Френк Салліван через газету „Вашінґтон Пост" закликає проголосити мораторій на зменшення оборонних асиґнувань.

ЗА 7 МІЛ. ДОЛ. ПРОДАЄТЬСЯ маєток родини Кеннеді в Пам-Біч, Фльорида. Там колишній президент Джан Кеннеді мав свою зимову резиденцію. Маєток на березі океану збудував 70 років тому відомий американський архітект Едісон Мізнер. В 1933 році будинок придбав Джозеф Кеннеді — батько покійного президента.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ Палата Репрезентантів прийняла новий закон, який робить більш суворими правила використання корисних копалин на федеральних землях, зокрема на видобуток золота, срібла й інших цінних металів. Відтепер податки на видобуток копалин збільшаться до 8 відсотків, що має принести у державну касу 114 міл. дол. річно. Щоправда, законопроєкт ще повинен бути схвалений у Сенаті. До цього часу в ЗСА діє прийнятий ще в 1872 році закон, згідно з яким видобувні компанії, а також окремі особи за символічну платню діставали доступ до природних багатств у надрах федеральних земель.

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City N J 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451 2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)

Postmaster Send address changes to "Svoboda" 30 Montgomery Street, Jersey City, N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $ 40.00 на півроку --$22.00 на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси – $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.
За зміст оголошень Редакція не відповідає

P O Box 346 Jersey City N J 07303

Нова ера для Південної Африки

Південна Африка, величиною стейту Тексас із 40 мільйонами населення, переходила різні історичні перипетії відколи в першому десятиріччі XVII сторіччя почали напливати туди перші білі іміґранти — голляндці. Британія перетворила цю країну у свою колонію, але деколонізація азійського й африканського континентів після Другої світової війни торкнулася і Південної Африки. Без уваги на режими — там завжди володіла біла меншина, яка становила яку одну четвертину населення, — вся решта була і є чорною, політичною дискримінованою, економічно страшенне бідною. У минулому тижні відбулася там церемонія підписання нової конституції, опертої на принципі рівних прав. Чорні, які ще недавно не мали права мешкати на „білій вулиці", їздити з білими у тих самих ваґонах і їсти у тих самих ресторанах — отримали на 100 відсотків рівні політичні й соціяльні права. 27-го квітня наступного року мають відбутися вибори до парляменту, який дістане інший вигляд: однорідне біле членство стане білою меншиною, — чорні стануть більшістю.

В обширній вістці, яку принесло аґенство „Ассошіейтед Пресс" передбачається, що колишній довголітній в'язень проводир Африканського національного конґресу Нелсон Мандела стане новим президентом. Теперішній президент Фредерік де Клерк, прийшов до влади чотири роки тому і негайно взяв курс на замирення білих з чорними на базі рівного з рівним, звільнив Манделу з в'язниці і почав із ними договорюватися. Ті переговори були раз-у-раз переривані кривавими інцидентами, стріляниною, убивствами, і треба було святої терпеливости та насправді великої державницької мудрости, щоб не заламатися, а вести задумане діло до успішного кінця. Вони обидва справедливо отримали нагороду Нобеля.

Президентові Клеркові вдалося переконати своїх расових побратимів, що часи змінилися настільки, що є річчю неможливою зберігати державну систему яскравого расового поділу — „апартаїду" — і що державна рація та здоровий глузд диктують дійти до якогось компромісу, бо в протилежному випадку настане постійна громадянська війна — білий уряд не всилі вічно зберегти себе силою багнетів і прийде катастрофа країні та панівній білій меншині. А втім — все ще існують непримирливі доктринери-расисти, які пророчать, що угода Клерк — Мандела принесе катастрофу. Десятки чи навіть сотні таких песимістів поліквідували на швидку руку свої маєтки і переїхали до Европи, більшість білої інтелектуальної верхівки з такою ж верхівкою чорних куватимуть спільній батьківщині нову долю.

Важко ворожити, як виглядатиме та нова доля, бо покищо не проголошено тексту нової конституції ані, визначеної тією конституцією виборчої ординації. І хоч би якою мудрою була та конституція — поза її межами залишається проблема психології. Ми бачимо на прикладі України, яким нещастям є звихнена довголітньою неволею психіка живучого покоління — тільки вузька верства інтеліґенції свобідна від того намулу неволі. Хто з білих чи чорних патріотів у Південній Африці може тепер вирахувати, скільки поколінь треба буде, щоб вони усвідомили, що вони рівні — і що впали вже всі бар'єри, які їх ділили. І скільки часу треба, щоб чорні могли успішно суперничати з білими в усіх ділянках життя, — особливо в ділянці культури й економіки. Апартаїд у Південній Африці був дивоглядом і з кожним дальшим роком, місяцем і тижнем ставав дивоглядом щораз більше анахронічним. Добре, що скінчився. Треба подивляти тих, які довели до такого кінця і треба бажати успіху всім, які будуть намагатися зберегти і закріпити проголошену рівність — всіх людей без різниці кольору.

Ми маємо тут, в Америці, щоденну лекцію, якою складною проблемою є рівність не в теорії, а в усіх ділянках життя. Абрагам Лінкольн проголосив свою славетну Емансипаційну Декларацію у 1863 році — чи в Америці зник уже безслідно расизм?

Олександер Серафин

АСПЕКТИ ЗМІН В УКРАЇНСЬКІЙ ЕКОНОМІЦІ

II

Економічні реформи і демократія утверджуються у Східній Европі швидше ніж це будь-хто передбачав. Правда, демократія ще дійсно не вкорінена. Немає відповідних установ. Ці, що існують, не мають публічної підтримки і взаєморозуміння. Поняття про існуючі партії не глибоке. Громадяни ще далі очікують багато від держави з мінімальним почуття своїх обов'язків. Дехто думає, що високий соціяльний кошт реформ не робить демократію тривалою. Інші вважають, що не реально ставити за мету одночасно економічні реформи і демократизацію країни. Вони вважають, що Уряд буде змушений вибрати одну з них і на цьому втратить демократія.

Дослідження у багатьох країнах Східньої Европи виявляють поворот до соціялізму. Більшість населення вважає, що держава повинна давати працю, медичну опіку, освіту, забезпечення житлом й інші послуги. Не диво, що де-не-де комуністи виграють у перевиборах.

У переході до приватизації

У світі немає досвіду приватизації вповні удержавленої економіки. Одначе, не вирішивши проблем роздержавлення і приватизації, не можна перейти до ринкової економіки. Перехід до ринкової економіки також передбачає значне поширення акційної власности.

Провідні американські економісти радять колишнім республікам СССР вводити економічні зміни скоріше ніж це робили держави Центральної Европи. Колишні республіки повинні скористатися з їх досвіду в ділянці приватизації і роздержавлення.

Незважаючи на великі можливі і непередбачені політичні і економічні труднощі, економісти висловлюються оптимістично на довгореченцеву економічну перспективу колишніх республік, якщо зміни будуть успішно переведені. На думку економіста С. Фішера, який дораджував Ізраїлеві в половині 1980 років, тут іде мова про держави, які мають можливість стати сильними економічно за 10 років.

Швидкість приватизації вирішальна при встановленні контролі власности над підприємствами, які тепер діють тільки в теорії. Без приватизації і роздержавлення підприємств, лібералізація цін не буде спроможною стимулювати економічну перебудову широкого змісту. Якщо переведення приватизації відкладуть, неприбуткові підприємства додаватимуть до державних дефіцитів, які вже досить поважні. Другою фазою приватизації, на думку економіста Саммерса, повинна бути заохота нових, малих підприємств, виеліміновуючи економічні і правні перешкоди. В цій ділянці центральноевропейські країни зробили великий поступ. Приватизація і роздержавлення повинні відбутися перед іншими економічними реформами.

Закордонні інвестиції

Верховна Рада України прийняла закон 12-го березня 1992 року про закордонні інвестиції. Цей закон є досить ліберальний, але сам закон по собі багато не ґарантує. Успіх цього закону залежатиме від інтенсивности праці різних державних агенцій і їхньої політики у притягненні чужого капіталу. Всесвітній інвестиційний капітал обмежений і власники намагаються його використати якнайефективніше. Також конкуренція на нього є дуже велика. Україна, зрозуміло, є тільки однією із східньоевропейських країн, що відкрила свої кордони чужим інвестиціям. Польща, Чехія, Словаччина, Мадярщина і Росія є головними суперниками на інвестиційному ринку, всі вони, більше-менше поручають подібні можливості. Вони почали свою працю в тому напрямі використання закордонних інвестицій вже давніше і то більше аґресивно.

Не менше важливим для реклями є пригожий промисловий клімат країни. Західні фірми не спішаться з інвестиціями в Україні, як і в інших колишніх республіках, тому що не має ясної економічної, правної і політичної ситуації. Незважаючи на це, вірять, що в Україні існують величезні економічні можливості.

Традиційні форми організації виробництва зазнали поразки. Торговельні і фінансові інституції зникли. Недосвідчені урядовці борятьсь з великими труднощами, щоб виповнити порожнечу, яка постала після розвалу імперії. Постачальники сирівців до фабрик є в небезпеці. Вони продають те, що мають, на Захід за валюту. Банки, яким можна довіряти, майже не існують.

Не менше важливим для західних спільників є фізичне оточення — відповідні бюра, комунікація, вигідні готелі і т. п. Часто нарікають на брак добре означених відповідальностей, хто має право затверджувати чужі інвестиції? Тому, що комуністичний уряд не визнавав приватної власности, ще й тепер не має до неї пошани. Це наставлення вимагає змін і в цьому напрямі потрібно вести відповідну політику широким публічним вихованням.

Закінчення буде.

Марія Храплива

ДЕЩО ПРО ГЕНЕТИКУ І БІОТЕХНІКУ

Цього року сім американських учених отримало нагороду Нобеля. Ця нагорода вважається найвищим відзначенням і почестю за блискучі осяги в науці. Одна із тих нагород припала докторові Й. Шарп в ділянці медицини, а точніше, в галузі біології генів. В науці настала нова ера — генів, частинок у ядрі клітин, що криють в собі таємниці життя.

Розвиваймо нашу тему поступово, починаючи від клітини. Складовою частиною живих організмів — це клітини. Більйон більйонів є їх у людському тілі. Всі вони починаються від двох клітин, по-дній від двоїх батьків, які лучаться і творять одну нову клітину. Ця нова клітина-ембріон має всі інформації, як збудувати новий організм. Вона відразу починає реплікувати себе — ділитися і творити клітини, точні копії з усіми кодами тої першої клітини. В той спосіб передаються всі інформації та характеристики, фізичні й психічні ціхи, від батьків наступному поколінню. Наука про біологічну спадковість зветься генетика, а носіями й фундаментальними одиницями цієї науки є гени („genes").

Ядро клітин людини містить в собі 23 пари хромосомів, які складаються із DNA (дезоксирибонуклеїнової кислоти). Щойно 1953 року науковці прослідили структуру DNA. DNA — це два тоненькі пасма молекул цукру й фосфатів, обвинені довкруги себе як спіралька-скручена драбинка, яка є получена немов щаблями, чотирма меншими молекулами-базами. Ті бази позначають чотирьома початковими їх буквами T, A, C, G. База T на одним пасмі збігається завжди із A на другім, а C із G. Ті чотири букви — це генетична азбука. Вони виступають у різних секвенціях і комбінаціях, по кілька разів підряд кожна із них і сповнюють ролю хемічних кодів. Від їх комбінацій залежить продукція різних протеїн, які виконують властиву працю у функціях організму. Розвинене пасмо DNA доходить 9 інчів довжини, а закольорувавши його, можна оглядати його під мікроскопом.

Частинки-сеґменти довгого пасма DNA — це гени. Отже DNA у кожному хромосомі складається з багатьох генів. Кожний ген, через комбінацію чотирьох букв TACG має інформації й директиви у продукції однієї необхідної протеїни. Один ген відповідає за одну протеїну. Брак специфічної протеїни, наприклад, у недузі дистрофії м'язів, є спричинений дефективним геном, відповідальним за її продукцію. Той ген вдалося ізолювати 1986 року. В цей спосіб дослідних знає котрий це ген (з-поміж 100,000 їх у одній лиш клітині) і на котрім хромосомі є його „адреса", очевидно, коли вдалося знайти ненормальність у секвенції букв у DNA.

Є багато дідичних недуг і недомагань. Дослідники хочуть знайти спосіб терапії на дефективні гени і можливість заступити пошкоджений ген здоровим. Для цього перше треба б декодувати й зідентифікувати всі 100,000 генів, які є в людській клітині і зробити їх мапу. Це непосильне завдання виповнило б тисячу томів книжок і творило б енциклопедію, де був би описаний весь генетичний матеріял, що ідентифікує людський рід. Є вже машини, які означають чотирьома буквами-кодами рентґенівські відбитки генів. Здійснення цього проєкту є лиш у початковій стадії.

Що може спричинити ваду в генах? Уже під час ділення тої першої клітини, коли DNA розвивається на два пасма під час реплікації, може трапитися „помилка", постане неповний, або додатковий ген. Це напевно спричинить мутацію у DNA і дефект у новім організмі. Радіяція і певні хемікалії можуть ушкодити DNA. Також старіння приносить зі собою затрату спроможности реґенерувати клітини.

Тому, що не тільки організм людини, але й все, що живе, росте і розвивається, складається з клітин, у ядрі яких є DNA і гени, науковці спершу почали досліди над рослинами і звірятами. В останніх сорокових роках розвинулася й процвітає нова техніка т. зв. біотехніка, або генетична інженерія, яка практикується в аґрикультурі у вирощуванні видатної рослинности і дорідної худоби. Генетично спрепарованими в ляболаторіях гормонами збільшують продукцію молока, чи відповідної якости м'яса. Із схрещування помаранчі і цитрини виріс новий овоч — ґрейпфрут. Виноград і помаранчі без кісток, незвичайні барви квітів — це висліл втручання біотехніки. Маніпуляції генами у звіринному світі почалися у простих, нескомплікованих організ-

(Закінчення на стор. 3)

Редагує Лев Яцкевич

„Божевільний" літун — переможець

Коли хто з читачів буде у Вашінгтоні, з метою оглянути музеї Смитсонського інституту, хай не забуде поступити до найновішого музею простірних політів („National Air and Space Center"), в якому слід обов'язково оглянути перший літак, який брати Вилбер та Орвелл Райти вичалили в повітря 17-го грудня 1903 року над піщаним побережжям Атлантійського океану, „Кітті Говк". (І хоч цей літак сконструйований обидвома братами), втримався у повітрі тільки 12 секунд (пролетівши відстань довжиною приблизно 120 стіп), це летунське досягнення доказало всім науковим „недовіркам, що машина важча ніж повітря може, не тільки втриматися в повітрі, але й в ньому літати.

Цим досягненням брати Райти започаткували мерехтливу саґу летунства. Крім літака братів Райтів, слід оглянути також літак „The Spirit of St. Louis", що становить репліку літака, на якому капітан (а згодом, полковник) Чарлз Ліндберґ 66 років тому, а докладно, 22-го травня, 1927 року, перший в історії летунства перелетів Атлантійський океан, без жодної затримки на трасі: Ню Йорк — Париж.

Цей сольо-переліт, хоч тривав тільки 33½ години, був, не тільки дуже забавним, але й небезпечним, з уваги на монотонію політу, доволі примітивну конструкцію літака та відсутність у ньому тих всіх софістикованих летунських інструментів, якими сьогодні користуються модерні літаки.

Але почнім від конструкції та величини літака. Його конструйовала фірма „Ryan Aeronautical Co". в Сан-тієго, за вказівками самого Ліндберґа. Ця конструкція, в цілому тривала 60 днів, а її кошт дорівнював 25,000 долярів. Це був невеликий, одноплощинний літак, срібистої барви, з двома дерев'яними крилами, з погоном 220 кінного, (зоряної форми) рушія та з невеликою місткістю, що був перед стартом, виповнений бляшаними посудами з бензиною, сумаричної поємности 450 ґальонів. Ліндберґ був, відносно, досвідченим літуном із дворічною практикою, як поштовий летунський пілот на трасі Сент Люї-Чикаґо. Він усе життя мріяв тільки про летунство, і для якого перервав інженерські студії в університеті Вискансін та блискучу військову кар'єру. Поштовхом для рискованого переїзду крізь Атлантик було проголошення у 1919 році нагороди, у висоті 25,000 дол, франко-американським філантропом, Раймундом Ортейґом для літуна, що перший перелетить без затримки літаком, з Ню Йорку до Парижу.

Перед самим стартом у Ню Йорку Лінберґ завважив, що він не може точно відчитати стрілки свого компаса. Це його доволі схвилювало та поставило в незручне положення перед численно зібраними людьми. Вирятувала його з цієї ситуації молода незнайома жінка, яка позичила йому своє кишенькове дзеркало, яке Ч. Ліндберґ змісця заінсталював у кабіні свого літака, при допомозі жувальної ґуми. Його особистий виряд складався із щіточки до зубів, машинки до голення, води та бронзової паперової торбини, з харчовою перекускою.

Ліндберґ, боючися, що йому може забракнути бензини, зрезиґнував з багатьох речей в літаку, таких як радіо, деякі навіґаційні інструменти, поряд із горизонтальним показником пального. У висліді, він летів майже „на сліпо", користуючися тільки з перископу та бічного вікна, що впродовж цілого лету було відчинене, щоб свіже повітря не дозволило йому заснути.

Звичайно, така сенсаційна подорож першої людини крізь Атлантик, зворохобила майже цілий світ. І цілий світ хвилювався та стежив за цією поїздкою. Але, якщо йдеться про пресу — то більшість газет вважала увесь той Трансатлантійський переліт, як свого роду ексцентричну витівку, а самого Ліндберґа, назвала іронічно, „божевільним" літуном. Але, коли по 33½ години лету, він приземлився на паризькому летовищі Le Bourget, де зустрінула його кількатисячна, розентузіязмована юрба людей, тоді щойно преса змінила свій тон і назва Ліндберґа— „Lucky Lindy". Немає сумніву, що Ліндберґ був щасливий та щасливо завершив свою трансатлантійську подорож, в часі якої 33½ години пересидів непорушно, здушений, мов оселедець у вузькій кабіні свого літака.

Це була дуже виснажлива подорож, з очима вп'яленими в показники летунських інструментів, при постійнім борсанні вітру та диковиннім реві погінного рушія.

Питання — чи таке майже титанічне виснаження енерґії можна вважати сумісним з грошовою нагородою Раймунда Ортейґи. Навряд! На нашу думку, ця грошова нагорода могла бути щонайбільше тільки поштовхом до його летунської подорожі. Справжньою нагородою, яка просвічувала його великому виснаженні та індивідуальності здійснення була візія останнього етапу споконвічної мрії „окрилення" людини, яка тягнеться впродовж віків золотою ниткою від Дедаля та Ікаря, та від Ікаря до Леонарда да Вінчі, від да Вінчі до Ліліенталя, а від нього до братів Райтів. Візією Ліндберґа було переконати людство — у можливість перевезення кожної людини літаком до довільного місця нашої пляети, шляхом розбудови летунської комунікації.

Володимир Барагура

„ОСТАННІ ДНІ ЛЬВОВА", ЧИ „НЕПЕРЕМОЖНИЙ ЛЕВ?"

I

(Ключова дилема авторки Ольги Вітошинської)

Я до тебе прийшов із захопленням сина
Від степів, де Славута леґенду снує,
Щоби серце твоє, одчайдушне, левине,
Краплю сили вдихнуло у серце моє.

Василь Симоненко

Львове, про тебе співаю,
Земле моїх батьків,
Де кожну вулицю знаю
Уже немало віків.

Любов Забашта

Одним із найбільш популярних письменницьких жанрів, що стоять на межі документації й літератури, зокрема в діяспорі, є спогади з Другої світової війни та з подій, які її попереджували, або заіснували після неї. Посуті спогади не є чисто літературним жанром, бо в основному вони базуються на історичних фактах, перепущених через призму авторської уяви та його особисту їх інтерпретацію. Тому їх літературна вартість великою мірою залежить від авторської кмітливости та його літературно-мистецьких обдаровань.

Однією з перлин спогадувальної літератури є повість-хроніка Ольги Вітошинської (колись Люби Гаращук-Крушельницької, псевдо — Софія Наумович). Ця повість-хроніка появилася книжковим виданням у 1991 р. завдяки Українській Видавничій Спілці Лондон-Париж. Початково ці спогади друкувалися серіями у журналі „Визвольний Шлях" 1976—1987 п. з. „Останні дні Львова". Авторка дала їм такий песимістичний заголовок, бо в тодішній політичній ситуації виглядало, що княжий город Лева під совєтською окупацією втратить своє історично-політичне та національне й культурне значення.

Проте в книжковій формі, яка збагатилася силюетами важливіших галицько-львівських постатей та світлинами історичних будівель, авторка вирішила змінити заголовок на оптимістичний — „Непереможний Лев". До цієї зміни заставив її історичний факт — несподіваний розвал СССР та проголошення незалежної української держави. Історія показала, що княжий город Лева непереможний і вічний у людському розумінні цих понять.

Крім „Слова від авторки", „Від Видавництва" та „вступного слова" о. І. Музички, які стосуються генези твору, спогади О. Вітошинської мають 20 окремих розділів з різними заголовками. Ці спогади охоплюють часи від 1939 року, коли після блискавкового розгрому Польщі Львів хвилево зайняли німці, щоб на підставі умови Ріббентропп-Молотов передати совєтам Галичину й Волинь, які незабаром попали в руки гітлерівської Німеччини, щоб після її поразки знову попасти в лабети СССР.

Окремі розділи інколи не пов'язані з собою тематично і на перший погляд роблять враження самостійних епізодів. Проте єднає їх в одну цілість могутня, безстрашна постать Святоюрського Угодника Божого Митрополита Андрея Шептицького, який своїм омофором покривав усі страдницькі народи, що проживають не тільки у Львові, але й на цілому терені Західньо-українських земель — українських автохтонів, польських колоністів, вірмен та жидів.

Митрополит, хоч був прикований до крісла невиліковальною недугою й перебував під безперервною опікою свого брата ігумена Климентія, брав активну участь у всіх подіях, які стосувалися українського життя. Він був дорадником і покровителем усіх політично-громадських починань українських діячів, які зверталися до нього за порадою і благословенням кожної пори дня і ночі, коли цього вимагала потреба. Коли заіснувала конечність особистої участи представника Церкви, Митрополит посилав свого заступника о. ректора Богословської Академії Йосифа Сліпого, як це було на проголошенні української держави 30-го червня 1941 року.

Митрополит безстрашно боронив не тільки свою паству, але рішуче виступав на захист іншонаціональних громадян перед знущаннями НКВД, незважаючи на погрози арештування й вивозу. Під час німецької окупації видав послання „Не убий!", в якому засудив не тільки німців за масове винищування жидів, але теж картав власних земляків за братовбивство. Це послання й віщування, що „прихід большевиків неправдоподібний, але можливий" викликало гостру реакцію німецької влади. Гіммлер домагався арештування й розстрілу Митрополита, але генерал-губернатор, райхскомісар Ганс Франк та губернатор на Дистрикт Галичина Отто Вехтер спротивилися тому рішуче, побоюючись повстання галицьких українців.

Закінчення буде.

Один із щасливих

Українці Вашінгтону й околиць щиро вшанували проф. Петра Одарченка з 90-літтям.

Вечір відкрив і провів великий приятель ювілята Микола Француженко.

Настоятель місцевого православного Свято-Андріївського собору о. протоієрей Григорій Подгурець, після молитви, у привітальному слові наголосив, що кожна нація в певний історичний період з Божого благословення отримує мужів непересічного розуму і великої працьовитости, щоб вони могли допомогти своєму народові здобути національну свободу й незалежність. Для цього Боже Провидіння наділяє таких людей витривалістю і довгим віком. О. Подгурець побажав заслуженому вченому, культурному й громадському діячеві доброго здоров'я та многих літ і успіхів в улюблених наукових ділянках.

Надійшло багато привітань з різних країн і від багатьох осіб. Вчені з України, наприклад, у своєму привітанні вказали на той факт, що доля дарувала ювілятові „важкі випробування, через які він пройшов з великою мужністю, не втративши щиросердечної доброти, любови до України, працелюбности на благо української культури". Зазначили також, що Україна „тільки тепер починає знайомитись з працями ювілята в галузі мовознавства, літератури, етнографії та фолкльористики. Ваші дослідження, — підкреслюють вчені України, — є значним здобутком української культури і служитимуть розбудові української держави. ...та сприятимуть виробленню іншого мислення і розуміння нашої літератури, вихованню національної гордости за нашу культурну спадщину". Підписали це привітання: Валентина Борисенко, П. Мовчан, О. Костюк, Іван Дзюба, П. Каноненко, Лідія Лихач, Вілліям Нолл та Л. Дунаєвський.

Голова вашінгтонського осередку праці НТШ д-р І. Калиневич у своєму слові зупинився на головніших працях проф. П. Одарченка в ділянці літературознавства, зокрема в Лесе-Українознавстві, Шевченкознавстві, етнографії й фолкльористиці та мовознавстві.

Присутні з приємністю прослухали музичні твори, „Гетьмани, гетьмани..." та інші у виконанні скрипальки Кэгут-Ільчишин. Акомпаньювала на піяно Сара Калаган.

Перед тим, як представити чергового промовця, М. Француженко поінформував, від кого з України ювілят отримав привітання: з Ніжина привітали його ректорат Пединституту, Катедра Української Літератури, Т-во „Просвіта". З Києва надіслав привітання редактор журналу „Всесвіт" О. Микитенко; літературознавець І. Лисенко; з Полтави надійшло привітання від літературознавця Петра Ротача; з Дніпропетровського від літературознавця М. Чабана; з Кубані з Краснодару вшанував ювілята професор української літератури В. Чумаченко. В місцевих газетах Ніжина й Полтави з'явились статті про життя й праці проф. П. Одарченка. В листопадовому числі журналу „Всесвіт" опубліковано статтю літературознавця д-ра Івана Кошелівця.

Розвеселив присутніх своїм фейлетоном, чи то пак, рибальською біографією ювілята його колега по праці й по рибальству Дмитро Корбутяк. Свою розповідь він розпочав побрехенькою: „На одному кінці хробак, а на другому дурак". Хто був автором такого антирибальського пашквілю? Це питання очікує ще свого дослідника. Але вже тепер, — рішучим тоном підкреслив Д. Корбутяк, — вже тепер можна сказати, що то був якийсь безбожник, який не читав Святого Письма. Бо якби читав, то був би довідався, що більшість апостолів, які вибрав Христос, були рибалки, не купці, не ремісники, не політики, а рибалки! Чому? Та тому, що Ісус знав, що рибалки порядні люди і не дурні. Він дурних не вибирав. Він потребував розумних людей...

Коли ж автором того злісного пашквілю є хтось з українців, то він не знав, що рибалками були такі славні люди, як Іван Франко, Максим Рильський, Остап Вишня, Петро Одарченко і багато інших.

Автор рибальської біографії шановного ювілята неодноразово викликав щирий сміх у присутніх своїми дотепами.

Цікавим був виступ докторантки Дарки Ласовської-Невеш. Вона виконала на флейті кілька народних пісень. Вона вчить музику в школі, а приватно гру на флейті. А потім разом з приятелькою свого дитинства Оксаною Ласовською проспівала кілька народних пісень. Вони від дитинства співають разом. Оксана — професор математики з університеті, як також неабияка піяністка бере участь в міжнародних фортепіянових конкурсах; двічі була півфіналісткою.

Мгр Олександер Воронін, прочитавши привітання від президента УВАН, вручив це привітання, наче грамоту, ювілятові.

Годі перелічувати всіх, хто надіслав привітання. Згадаємо тільки, що їх було багато.

Привітання надійшли також від наукових установ (УВАН, НТШ), письменницької організації „Слово", від редакцій журналів і часописів, з якими співпрацює П. Одарченко вже довший час, як також від суспільно-громадських організацій. Очевидно, що це далеко не все. Та й з цього видно, якою великою популярністю й пошаною втішається ювілят серед громадянства діяспори й України.

Глибокий своїм змістом, фактами й образністю був виступ академіка Григорія Костюка, друга й приятеля ювілята. Розпочав він виступ, ніби вибаченням, мовляв, після стількох привітань, після чудової музики, гарних співів і дуже цікавої та довгої епопеї рибальської, чи можна щось сказати свіжого і цікавого? Але, зазначив вчений, сказати мушу. Не було ні одного слова від ровесників П. Одарченка. А треба було б, якщо вони ще живі, щоб сказати своє слово. П. Одарченко репрезентує певне покоління в українській науці і взагалі покоління активних діячів в багатьох ділянках культурного і суспільно-громадського життя. Його покоління, до якого належить і проф. Г. Костюк, за його словами, в молодості своїй пережило радість великого відродження України з чотирма Універсалами і об'єднання усіх земель. Крім того, як зазначив академік, ювілят, хоч рік пізніше від нього відзначає 90-ліття, проте, він на рік раніше закінчив гімназію, раніше закінчив вищу школу, раніше скінчив аспірантуру і написав дисертацію, раніше попав у в'язницю як „ворог народу", раніше був засланий. Підкреслив ровесник також великі досягнення проф. Одарченка в ділянках науки, культури тощо.

З особливою теплотою вітала ювілята голова Сестрицтва Св. Ольги Соня Кравець.

Ведучий закінчив програму відчитанням листа від ще одного великого приятеля ювілята, відомого вченого, академіка Юрія Шевельова. Він звернув особливу увагу ось на що: „Сьогодні хочу підкреслити тільки одну рису Вашої вдачі і Вашої наукової статури рису, що особливо важить тепер, — а саме те, що Ви не бігали за модою, не кривили душею, не перекручували фактів на догоду упередженням. Наукові теорії приходять і відходять, і честь і слава тому, хто не наслідує їх сліпо, а, сприймаючи їх, користається таким, здавалося б, легким, а тільки небагатьом приступним жаданням, вимогою до себе і до інших не кривити душею, не потурати особистим смакам, а пронести крізь своє життя й свою працю вимогу до самого себе бути чесним, завжди чесним. Ви прийняли цю засаду стосовно до самого себе і Ви здійснили її. І в сенсі життьовому, і в сенсі науковому. Честь Вам за це і хвала".

Останнє слово подяки всім, хто прийшов на вечір, і тим, хто надіслав привітання, належало ювілятові.

Проф. Одарченко заявив, що почувається щасливим тому, що належить, так як його приятель і друг проф. Г. Костюк, до того покоління, яке в молодості своїй пережило красу відродження України. Щасливий тому, що тоді пережив радість і наслідки проголошення чотирьох Універсалів і об'єднання земель України в єдину Українську Народну Республіку. Щасливий тому, що, не зважаючи на всі гоніння й переслідування московсько-комуністичним окупантом, не зважаючи на тюрми, заслання — не зламався. Щасливий тому, що дожив до нового проголошення незалежности України та відродження культури, науки і всіх ділянок її життя.

Микола Вірний

Вшанували 150-річчя від дня смерти М. Шашкевича

Шашкевичівський вечір, що його влаштовував Інститут — Заповідник Маркіяна Шашкевича разом із іншими організаціями міста Вінніпегу 18-го жовтня в читальні „Просвіта", був передусім присвячений музичній творчості українських композицій, які зродилися на пісенній творчості Маркіяна Шашкевича.

Доповідь на цю тему виголосив маестро Юрій Гнатюк, що саме в цьому часі закінчив свою працю над „Збірником музичних творів на слова Маркіяна Шашкевича", що його видав Інститут—Заповідник у Вінніпегу. Впорядчик збірника охопив 55 композицій, які він презентував присутнім електронною музикою. Весь матеріял доповідач поділив на ось які розділи: одноголосі співи, двоголосі і триголосі хори, сольоспіви, вокальні ансамблі, жіночі хори, чоловічі, мішані, вокальні ансамблі, вокальні твори в супроводі симфонічних оркестрів, інструментальні твори та хорові твори в честь Маркіяна Шашкевича. Музична творчість в шану М. Шашкевича є багата та різнородна, сказав доповідач. Творчість ця збагатилася в останніх двох літах, і з цього приводу видання, яке присвячене 180-річчю від дня народження Маркіяна (1811—1991) дещо припізнилося.

На Шашкевичівському вечорі у Вінніпегу також проголошено кінцеві підсумки Шашкевичівського конкурсу на написання сценок для шкільної молоді. Проголошення від імени жюрі зробив Ярослав Ґаба, представник товариства „Рідна Школа" ім. Маркіяна Шашкевича, яке уфундувало нагороди для здобувців нагород.

Стосовну доповідь до цілости вечора зробив д-р Михайло Марунчак, голова Інституту— Заповідника Маркіяна Шашкевича, наголошуючи заслуги Маркіяна Шашкевича не тільки в новаторстві української літератури, але теж і передусім в національному освідомленні народу і положенні основ до національного росту. Другу частину вечора зайняла роздача збірника жертводавцям, як також чайне прийняття, яке влаштували членкині Ліги Українських Католицьких Жінок. Господинями були: А. Барабаш, А. Матвіїв, Ірка Запісоцька. Учні школи читальні „Просвіта" деклямували „Цвітка дрібная" Шашкевича. Голова Інституту зложив всім подяку за участь у святкуваннях в обох днях. Вечір був насичений обширною програмою та добірним веденням предсідника проф. Іраїди Тарнавецької, яка теж представила обох доповідачів. До святочного настрою вечора причинилася теж декорація сцени про яку подбала Євгенія Кандя. На сцені виднів великий портрет поета кисти мистця Романа Коваля.

М. Г-ор

Святкування золотого ювілею Дивізії „Галичина" в Монтреалі

У неділю, 3 жовтня, одна з найбільш активних українських організацій у Монтреалі — Станиця Братства Першої Дивізії Української Національної Армії „Галичина" урочисто відзначила 50-ліття створення Дивізії.

Святкування почалися Службою Божою в церкві Успіння Божої Матері за Україну і її військо та Панахидою за вояків Дивізії. Відправляв о. митрат Ярослав Гайманович, капелян Станиці, колишній вояк Дивізії „Галичина". У відправах узяло організовану участь близько півсотні дивізійників зі своїм прапором.

Святковий обід

Продовженням святкувань був обід у залі Дому української молоді з різноманітною програмою. Ведучим на цьому святі був заступник голови Станиці Євген Коваль-Костюк.

Свято почалося привітанням двох визначних гостей — канадських бригадних генералів українського роду — Віктора Пергата й Ізидора Поповича. Відділ монтреальських ветеранів Дивізії, вишикувавшися перед сценою, вітав представників нового покоління українських вояків під звуки награних на магнетофонну стрічку сурмового сиґналу й маршу. Обох генералів і їх дружин Лідію й Дану попросили до головного стола. Разом з ними за цим столом сиділи душпастирі обох Українських Церков — о. декан митрат Іван Гаврилюк, о. митрат Ярослав Гайманович і о. протоієрей д-р Ігор Куташ, представник Головної Управи Братства, письменник і журналіст Роман Колісник, представник монтреальського Відділу Конґресу Українців Канади Дмитро Спасик і господарі святкувань — голова Станиці Богдан Маців з дружиною Оленою і його заступник Євген Коваль-Костюк.

„Ми були готові віддати своє життя, щоб здобути волю Україні"

Свято офіційно відкрив Б. Маців. „Події, які відбувалися п'ятдесят років тому, — сказав він, — для багатьох людей — це минувшина, історія, а для нас, які пережили Другу світову війну, — це частина нашого життя. Ми були молоді й повні ентузіязму. Ми знали, що без українського війська не може бути української держави і що треба брати зброю, щоб не було запізно. Ми йшли і були готові віддати своє життя, щоб здобути волю Україні. Ми надіялися, що Захід, покінчивши з брунатним, піде проти червоного ката. На жаль, наші надії розвіялися. Прийшлося чекати довгі роки, щоб Україна стала вільною. Після п'ятдесятьох років, у серпні, багато з нас прибуло знов до Львова, щоб на тому самому місці, де відбувалася прощальна Служба Божа, коли ми від'їжджали на вишкіл, знову помолитися й подякувати Всевишньому Господу Богу за те, що дозволив нам дочекатися хвилини, коли ми могли у вільній Україні відзначити Золотий Ювілей Дивізії „Галичина".

„За наш безсмертний український нарід"

Другий промовець — Є. Коваль-Костюк — у своєму палкому поетичному слові згадав про те, як п'ятдесят років тому вони, тоді ще молоді, вирішили піти зі зброєю в руках „не за москвина і германця, а за землю свою, за нарід свій, за свій герб, за волю України".

Він спершу підняв тост „за наш безсмертний український народ, за Україну і її державу", а потім на його заклик присутні під звуки пісні „Чуєш, брате мій" хвилиною мовчанки вшанували пам'ять вояків, що віддали своє життя за Україну.

Передобідню молитву „Отче наш" провів і їду й напитки поблагословив о. митр. Я. Гайманович.

„Ще два роки тому не вірилося, що це можливе"

Головним доповідачем на святковому обіді був гість з Торонто Р. Колісник. Представляючи його, Б. Маців розповів коротко про його життя й літературну творчість. У гуморесках, які підписував псевдонімом Walter Car, він створив тип українського політичного еміґранта. Книжка його гуморесок вийшла вже двома накладами. Він також автор повісти про Дивізію „Галичина" — „Останній постріл". Її тепер перевидало видавництво „Червона Калина" у Львові. В Україні передрукували також його гуморески і він тепер є членом Спілки письменників України.

Доповідач цікаво, приступно й з гумором розповів про свою участь у святкуваннях 50-ліття Дивізії у Львові, на місці боїв у Ясенові коло Бродів, де під проводом Митрополита Володимира Стернюка була відправлена Панахида за поляглих воїнів, і в Києві. Зворушливими до сліз були тоді зустрічі колишніх побратимів по зброї, які п'ятдесят років не бачилися зі собою. „Святкування успішно закінчилося, — сказав Р. Колісник, — хоч два роки тому не вірилося, що це можливе".

„І ви внесли свою жертву на вівтар Волі"

Під час обіду виголошено й прочитано багато привітів, але особливо зворушливим був лист Крайової Управи Братства у Львові за підписом М. Яцури з побажаннями монтреальським побратимам з нагоди їхніх святкувань. Лист закінчується такими словами: „Наша Батьківщина Україна, за волю якої ми завжди були готові віддати себе в жертву, стала на державницький шлях. Складемо перед Всевишнім молитви, що дозволив нам бути свідками, що і ви внесли свою жертву на вівтар Волі на далекій чужині. Слава Україні!"

„Ми беремо з вас приклад"

Зворушливі також були привіти, що їх склали на обіді бригадні генерали В. Пергат і І. Попович. Обидва — уродженець Кубані В. Пергат і І. Попович, який народився у Франції, сини українських еміґрантів, які після Другої світової війни прибули до Канади й поселилися в Монтреалі. В цьому місті вони провели свої дитячі й юнацькі роки і брали участь в українському громадському й релігійному житті. Обидва вступили до війська й здобули в ньому високі пости — В. Пергат у Канадських Збройних Силах, а І. Попович у Канадських Військово-Повітряних Силах.

„Честь і слава вам, — сказав у своєму привіті дивізійникам генерал В. Пергат, — за те, що ви не тільки почали боротьбу п'ятдесят років тому, але й тут, на чужині, продовжували свої мрії й спомини і не забували тих, що полягли".

А генерал І. Попович закінчив свій привіт такими словами: „Ми, військові українського походження, вояки Збройних Сил за межами України, беремо з вас приклад у нашому щоденному військовому житті".

Висловом вдячности дивізійників обом генералам і Р. Колісникові і їхньої пошани були маленькі сувеніри, що їх подали дорогим гостям від імени Станиці її представники Богдан Баб'як, Орест Бачинський і Василь Самсон — козацькі люльки генералам („щоб пам'ятали, що вони козацького роду", — сказав жартома Є. Коваль-Костюк) і різьблена тарілка головному доповідачеві.

Вітаючи від себе генералів, о. митрат І. Гаврилюк згадав про те, що один з них — І. Попович малим хлопцем у Франції й у Монтреалі служив у церкві при престолі. Він оповів про цікавий епізод — одного дня в місті Реймсі у Франції він повів малого Ізидора до старовинної катедри й показав йому там Євангеліє дочки Ярослава Мудрого Анни, королеви Франції.

Обід закінчено молитвою, що її провів о. протоієрей д-р І. Куташ.

„Україна була, є і буде жити!"

Розважальна програма святкувань включала музично-вокальний виступ жіночого тріо „Весна" й співака-бандуриста, дивізійника Володимира Моти.

Тріо — Марійка Ґиба, Віра Кулицька й Ольга Чума, яким акомпаньювали Юрій Кулицький на фортепіяні й Роман Карпішка на ґітарі — виконало чотири пісні аранжування Зої Маркович: стрілецьку „Колись, дівчино мила", „Намистечко", „Розійшлись дві стежки" і сумну вояцьку „Подай, дівчино, ручку на прощання" (цю останню пісню підхопили в залі й співали разом з тріо).

В. Мота заспівав у супроводі бандури марш дивізійників „Рам'я в рам'я" (слова Богдана Стефанишина, музика Євгена Пасіки) і „Не шкодую за літами" (слова Олександра Підсухи, музика Григорія Китастого).

Ролю конферансьє на цьому маленькому концерті вміло виконував дивізійник Ярослав Паньків, веселячи в антрактах учасників свята дотепними анекдотами.

У своєму кінцевому слові Є. Коваль-Костюк згадав „наш коханий, улюблений, вільний Львів, де все це почалося". „Минуло, — сказав він, — сорок вісім років і український народ сам, волею своєю, здобув волю і цим показав усьому світові, що Україна була, є і буде жити!"

„Пропам'ятне видання" монтреальських дивізійників

„Слова відлітають, написане залишається", — каже латинське прислів'я. Тому добре зробила монтреальська Станиця Братства, що з нагоди 50-ліття своєї Дивізії видала в гарному технічному оформленні брошуру „Пропам'ятне видання". Крім програми святкувань, у ній надруковані цінні матеріяли про Дивізію. Особливу вартість має стаття Б. Маціва „Одиссея Дивізії „Галичина" і двадцять п'ять документальних фотографій та дві мапки в її тексті.

Адольф Гладилович

Відзначено ювілей „Українського Історика"

Широко і різнобічно був відзначений 30-річний ювілей „Українського Історика" — офіційного видання Українського Історичного Товариства в діяспорі. Журнал почав виходити в 1963 році і тоді його очолив д-р Любомир Винар, — головним редактором „УІ" він є і досьогодні. Вихід журналу став можливим завдяки підтримці таких відомих істориків, як Олександер Оглоблин, Наталія Василенко-Полонська, Петро Курінний, Ярослав Пастернак, о. Іриней Назарко, Микола Чубатий, І. Витанович та інші. Протягом часу існування це єдине періодичне наукове видання поза Батьківщиною було гідним репрезентантом неупередженої історичної науки. Тому цілком закономірно, що про ювілей „Українського Історика" пам'яталося як на Батьківщині, так і в діяспорі.

Всередині жовтня у Києві, в університеті імени Т. Шевченка, відбулася міжнародна конференція з українознавства, на пленарному засіданні якої з доповіддю „30-річчя 'Українського історика' і розвиток сучасної історичної науки" виступив головний редактор „УІ", Голова Українського Історичного Товариства, професор і директор осередку етнічних досліджень при Кентському університеті (ЗСА) і професор Українського Вільного Університету Любомир Винар. А одна із секцій цього наукового форуму була присвячена повністю цьому виданню — „Український історик" і проблеми будівництва Української держави. Під час роботи секції заслухано ряд цікавих доповідей і повідомлень, наприклад, — „Внесок 'Українського Історика' у розвиток української науки" (С. Білокінь), „Гетьманщина XVII-XVIII ст. у висвітленні 'Українського Історика' (Ганна Швидько), „Україна в Другій світовій війні" (Володимир Косик), „Висвітлення постаті Михайла Грушевського на сторінках 'Українського Історика" (Ігор Гирич), „Мазепіяна на сторінках 'Українського історика'" (Володимир Сергійчук), „Історіографія ОУН-УПА в 'Українському Історику'" (Олександер Вовк), „Питання національної символіки на сторінках 'Українського Історика' (Богдан Якимович), та багато інших.

Наукова конференція до 30-ліття „Українського Історика" відбулася нещодавно і в Українському Вільному Університеті (Мюнхен, Німеччина). Проведення її саме у цьому закладі — не випадкове. Засновники і автори „Українського Історика" були тісно пов'язані з УВУ, багато з них працювали професорами єдиного Університету української діяспори. Про це ще раз наголосив при відкритті конференції Ректор УВУ проф. д-р Роман Дражньовський.

Головний редактор „Українського Історика" проф. д-р Любомир Винар виголосив чолову доповідь на тему „30-ліття 'Українського Історика' і сучасні завдання в контексті розвитку української державности". Він зокрема наголосив, що одним із основних завдань „УІ" була арґументована критика тотальної русифікації українського історичного процесу, а також переорієнтування західніх вчених, які потрапили під вплив совєтської псевдоісторичної науки.

Учасники наукової конференції заслухали доповідь проф. д-ра Ярослава Калакури (Київський університет) „Вклад 'Українського Історика' в розвиток національної історіографічної школи", а також наукові розвідки проф. д-ра Теодора Мацьківа (Державний Університет, Акрон, Огайо, ЗСА), „Гетьман Мазепа на сторінках 'Українського Історика', доцента д-ра Олексія Вінтоняка (Український Вільний Університет) „Духова культура в Гетьманщині в описах европейських подорожників по 1764 рік", доцента д-ра Дмитра Злепка (Український Вільний Університет) „Україністика в буковинському 'Альма Матер Йозефіна', 1875—1918". Потім відбулася загальна дискусія, у якій серед інших взяли участь д-р Юрій Станішевський (Київ), консул Генерального консульства України в Баварії Василь Поліщук, проф. д-р Мирослав Лабунька, проф. д-р Зиновій Соколюк та інші учасники конференції.

В час конференції відбулося дружнє прийняття, де продовжувалися розмови про журнал „Український Історик", його минуле і майбутнє.

Михайло Присяжний

Губернатор дає признання суботнім школам

— Недавно губернатор стейту Іллиной Джим Едґар відзначив етнічні суботні школи стейту, зібравши директорів, батьків та студентів понад 20-ти етнічних громад і похваливши їх за надання освіти, яка включає вивчення мови, культури і традицій їх етнічного походження. Микола Гринів, віцепрезидент батьківського комітету в „Рідній Школі" українознавства, говорив в імені батьків та представив губернатора Едґара. На фото: губернатор Дж. Едґар (зліва) та М. Гринів.

Дещо...

(Закінчення зі стор. 2)

мах бактерій, комах і хробачків, яким прищеплюють чужі ґени. Ті ґени приймаються і продукують чужу матерію. До експериментів вживають також мишей. Ґен від однієї породи миші мікровпорскують у яєчко другої миші і її плід родиться з тим ґеном і передає його дальшим поколінням. Найшли теж спосіб, щоб дати потомство неплідній жінці. П'ятнадцять літ тому народилася перша дитина запліднена „in vitro" (у пробівці). Тепер такі процедури відбуваються досить часто.

Біотехніка причинилася до продукції інсуліни, вакцин, а спрепароване в лябораторії антитіло атакує і зменшує тумори рака. Є надія, що вкоротці буде до розпорядимости препарат, який буде не лиш зменшувати, але й нищити ракові клітини, віруси й бактерії.

З успіхом прищеплюють людські ґени деяким іншим ссавцям. Їх наступне покоління продукує у своєму організмі людську протеїну. Їхні органи (серце, нирки) будуть надаватися до перещеплювання хворим людям, бо запотребування на такі органи є значно більше, ніж є їх до їхнього.

Кожна людина є генетично унікальна. Лиш ідентичні близнята, що постали з одної клітини, мають такі самі ґени. Цю прикмету унікальности DNA кожної людини використовують уже в судівництві для потвердження, чи заперечення батьківства (порівнюючи DNA батька й дитини) і для ідентифікації злочинця. Інша, однак, справа є маніпуляція людськими ґенами. Сама згадка про таку можливість викликає гострі дебати і спротиви з етичних мотивів, бо це немов втручання у машину, що творить людське життя й у процес самого життя. Але поступу науки не можна спинити. Клонування ембріонів звірят відбувалося вже через десять літ. А тепер сталося те саме із ембріоном людським. Науковець Вашінґтонського університету д-р Й. Нолл сповістив про це на науковій конференції. Йому вдалося клонувати-помножити число ембріона людини кілька разів. До чого може служити такий експеримент? Перше, для дослідження, чи у ґенах того людського зародка не криється якась ненормальність. Їх можна перерахувати замороженими в дуже низькій температурі плинного азоту й мати в резерві до пізнішого вжитку. Їх можна б теж продати і з них народилося б кількоро дітей цілком ідентичних. Буря над тим експериментом ще не пройшла. Але факту не можна завернути. Техніка для такої процедури вже є.

Чи лиш спадковість-ґени рішають про наше успосіблення і лиш вони становлять різницю між нами? Напевно, ні. Ми живемо у суспільствах, отже оточення впливає на наші схильності, родинне виховання, передача мови, звичаїв і культури з покоління в покоління теж грають ролю у тім, які ми є. Людина також має вибір і відповідальність за свої вчинки і стиль. Тому треба сказати, що і ґени і звичаї, культура, вибір є рішаючими факторами у нашій самобутності. Фізичну й здоровельну спадковість вдається, однак, лиш до певної міри модифікувати.

Дітройтська...

(Закінчення зі стор. 1)

хаті або вилікувальному домі, поліси для відвідувачів з України, чи поліси для тих, які ідуть поза границі Америки. Б. Кук просив, щоб за ближими інформаціями телефонувати безпосередньо до його бюра в УНСоюзі на число (800) 253-9862.

Слідуючим прелеґентом був адвокат Ю.Ласка, який говорив про різні роди завіщань і т.зв. 'лівінґ трастс'. Він інформував, що завіщання можуть бути звичайні або детальні. Кожне завіщання може бути кожночасно змінене, однак, мусить перейти процедуру через суд завіщань. Кращим способом завіщання є т.зв. 'лівінґ трастс', тобто спеціяльно оформлений контракт, у якому власник спільно з названими особами чи спадкоємцями оформлює усі свої надбання. У випадку його смерти його майно переходить на власність названих ним спадкоємців. У тому випадку не треба платити спадкового податку чи передавати майно через судову процедуру, яка часто є дуже дорога. Хоча, створення такого „лівінґ трасту" коштує відносно більше, як звичайного завіщання, однак на довшу мету є більш корисним для власника майна і спадкоємців. Ю.Ласка підкреслив, щоб у випадках необізнання з належними процедурами порадитися з кваліфікованими особами, найкраще з адвокатом.

Опісля багато з присутніх — понад 80 осіб — ставили численні запити до обох прелеґентів, чим виявили живе зацікавлення темами доповідей. Після закінчення програми А. Блюй подякував доповідачам і присутнім за участь і попросив на каву і солодке.

Київ...

(Закінчення зі стор. 1)

ська організація, яка стоїть на плятформі української держави та збереження її ідентичности".

М. Слабошпицький та Ю. Кудряшов у середу, 17-го листопада, доповідали в Українському Народному Домі в Ню Йорку на нині особливо актуальну тему: „Українська Всесвітня Координаційна Рада і вибори в Україні".

Як ми довідалися — трибуною і пресовим органом УВКРади є „Вісник УВКР" — газета, яка є спільним виданням Ради та „Народної газети". Виданням УВКР є також „Вісті з України", що їх відвідувачі „Свободи" вручили редакторам.

Щоб дійти до початків, тобто самого заснування УВКР, треба звернутися до цієї дати, коли то в Києві в серпні 1992 року вперше зібралися українці з усіх кінців пляннети, щоб, як про це звітує „Вісник УВКР" у статті „Всесвітній центр українства" — „у річницю відновлення української держави, щоб об'єднатися в зусиллях відродження і розвою українства. Світовий форум українців окреслив широке поле знань як розбудови своєї батьківщини — Великої України, так і збереження національної ідентичности в західній і східній діяспорах. Для проведення пляномірної діяльности в різних сферах суспільного життя — в освіті, культурі, науці, економіці, інформації, підприємництві, в галузі благодійництва, репатріяції українців на землю батьків, форум утворив постійний орган — Українську Всесвітню Координаційну Раду, обравши її головою відомого письменника і політика, першого голову Народного Руху України і депутата Верховної Ради Івана Драча.

„23—24-го січня 1993 року в Києві відбулися установчі збори УВКР з участю майже всіх її членів, обраних на Форумі: 14 — від України, 14 — від західньої діяспори, 14 — від східньої діяспори. Установчі збори затвердили Статут УВКР, утворили Президію, Секретаріят УВКР, обравши головою Михайла Слабошпицького; визначили основні напрямки і форми роботи УВКР, а саме: координація діяльности українських організацій — колективних членів УВКР у реалізації розроблених цільових програм, спрямованих на взаємну допомогу українців у світі в задоволенні потреб їхнього процвітання".

Оце і початок створення УВКРади, визначення плятформи її діяльности, її цілей; особливо одна із них найцінніша, ота, що вказує на напрямні — збереження української ідентичности.

М. Слабошпицький та Ю. Кудряшов рішуче вірять, що завдання УВКРади можуть здійснюватися і будуть переводитись у конкретне поважне діло, але ясно, що лише при співпраці всіх без вийнятку українців діяспори, і, як це підкреслив І. Драч — „із центром у Києві". Та як це ще і ще раз зазначували наші гості — пріоритетом УВКРади — є працювати сконсолідовано, посиленими темпами, координуючи кожний свій крок з усіми українськими організаціями в світі, створюючи монолітну силу — для добра української держави, її безупинного росту.

РАДА БЕЗПЕКИ ООН продовжила чинність санкцій, запроваджених проти Іраку три роки тому. Приймаючи це рішення, Рада безпеки підкреслила, що для скасування міжнародного ембарґо нема „належних підстав". Багдад останнім часом уже декілька разів застосовував бойові отруйні речовини проти опозиційних збройних формацій, а також не припиняє провокацій на кордоні з Кувайтом.

ПОДЯКА

Від щирого серця складаємо подяку

д-рові Петрові Бандері

за віддане та безкорисне лікування в ЗСА
д-ра мед. РОМАНА КОРОПЕЦЬКОГО зі Львова,

якого він дійсно привернув до життя та дав можливість йому професійно працювати. Просимо Всевишнього, щоби наділив цього шляхетного лікаря сильним здоров'ям, щастям у приватнім і професійнім житті та дав йому змогу і далі своїм вмінням та співчуттям допомагати ближнім.

ЛЕСЯ — дружина
НАТАЛКА й ОКСАНА — дочки з родинами
ІВАН і МИКОЛА — брати з родинами

В честь д-ра Бандери складаємо даток на З'єднаний Український Американський Допомоговий Комітет та Medical Center of Delaware.

Зустріч трьох національних груп у Монтреалі

Три мисткині: (зліва) Марія Сензані, Адріяна Лисак та Людмила Армата.

У вівторок, 5 жовтня ц. р., у новому приміщенні „Centre de Gommerce Mondial" вібулася зустріч трьох національних груп: українців, поляків та жидів. Ініціяторами цієї зустрічі була польська франкомовна культуральна організація — „Metro-Pol-Montreal", а душею цієї організації є Павел Арвіл-Позажицькі (разом із членами екзекутиви). Це не перша спроба зустрічі цих національних груп (Перша зустріч відбулася у Гамілтоні в 1977 році, а друга — в 1983 році), але ця третя зустріч була найбільш успішна, бо була вона присвячена не політично-історичній темі, як ті попередні, а відбулася з нагоди виставки трьох образотворчих мисткинь: Людмили Армати — польки; Марії Сензані — жидівки, та Адріяни Лисак — українки. Кожна із мисткинь виставила по десять картин. Всі вони належать до мистців-модерністів, хоч кожна з них висловлює своє мистецтво відмінною технікою та іншими темами.

Твори Людмили Армати — це великого формату естампи офорти чорно-білі, або рисунки мішаною технікою. Теми зовсім абстрактні.

Твори Марії Сензані були різноманітної тематики, мішаною технікою: олія, коляж, рисунок, а теми переважали своїми символічними елементами людського страждання.

Адріяна Лисак показала чотири напівскульптури із штучного скла — plexi (вимір 2½) та шість ґравюр на „плексі". Ґравюри виконані білим на чорному тлі. Теми загальнолюдські, сюрреалістичні з багатою символікою.

Хоч ці три мисткині не зналися зі собою до виставки, вони відразу заприязнилися, бо єднає їх місце народження — Україна, та участь у всесвітніх модерних виставках.

Імпрезу відкрив Павел Орвіл-Позажицькі; перечитано лист від канадського генерального губернатора достойного Р. І. Гнатишина (лист був надрукований у каталозі) і привіт від прем'єра Квебеку Р. Бурасси. Запрошені спеціяльно гості були: три амбасадори — польський Т. Діям, ізраїльський — І. Шелеф, та український Л. Лук'яненко. Деякі з них не були присутні, але їх заступали генеральні консули. З амбасади України, з Оттави, був П. Весоловський з дружиною

Рівнож були запрошені три президенти відповідних конгресів: Конгресу Канадських Поляків — п. Анджей Вольскі; Конгресу Канадських Жидів — М. Шахтер, та Конгресу Українців Канади — Ярослав Кальба.

Почесні гості були викликані на малу сцену, дістали по червоній троянді, подали собі руки та випили символічний „тоаст" за мир.

Опісля відбувся концерт смичкового квартету „Монт-Роял", керівником якого є М. Мончак (він лемко, народжений і вихований у Польщі). Пролунала музика світових композиторів, як також мелодії з фільму „Скрипаль на даху", а на закінчення молодий скрипаль Іван Завада (його батько українець, мама — француженка-квебетчанка) заграв в'язанку українських гуцульських мелодій, яку назвав „Спогади з Карпат". Цей канадський скрипаль сам уклав свою в'язанку, оформлівши її на підставі народної музики, під впливом його відвідин далекої *Гуцулії*.

Відтак офіційно представлено мисткинь, які спочатку вітали всіх гостей разом із П. Арвіл-Позажицьким. Вони також дістали по червоній троянді, а тоді відчитано поезію поета жидівського походження з Польщі Антонія Сломінського в оригіналі та по-французькому. Під звуки гітари співав квебекський співак легкої музики Ів Ляневіль, *після чого продовжувалася* товариська зустріч із частуванням, а мисткині пояснювали зацікавленим свої твори.

Зустріч була дуже успішною, бо темою її було мистецтво, яке рівняє і з'єднує всі національності.

Запрошених гостей було коло 400 осіб із різних етнічних груп, та представники багатьох амбасад европейських та Північно-американських країн.

Виставка тривала від 5-го до 12-го жовтня, мала багато відвідувачів, бо цей Centre de Commerce Mondial, хоч новий, але дуже популярний.

Маємо надію, що такі імпрези-зустрічі будуть частішими, а Metro-Pol-Montreal, польська франкомовна культуральна організація, заслуговує на щиру подяку.

Адріяна Лисак

Ділимося сумною вісткою з приятелями і знайомими, що в суботу, 20-го листопада 1993 р. відійшла у вічність

бл. п.

Стефанія Беднарчук

нар. в Гуцульщині, Україна.

ПАНАХИДА — у вівторок, 23-го листопада 1993 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Thomas M. Quinn, 35-20 Broadway, Astoria, N.Y. Tel. (718) 721-9200.

ПОХОРОН — середа, 24-го листопада о год. 9:30 ранку — *Служба Божа в церкві Чесного Хреста, 31-12 — 30 Street,* а опісля тіло покійної буде перевезене на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Залишила у смутку:

мужа — К. БЕДНАРЧУКА
та ближчих і дальших приятелів

ЗАКЛИК
ДО УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В ЗСА У СПРАВІ ДОПОМОГИ ДИПЛОМАТИЧНИМ ПРЕДСТАВНИЦТВАМ УКРАЇНИ

Шановні Пані і Панове!

Після століть боротьби з окупантами, терпінь і безчисленних жертв найкращих синів і дочок українського народу, Україна стала вільною, незалежною, соборною і суверенною державою. Одначе, ще сьогодні, після двох років проголошення незалежности, Україна бореться з великими трудношами у закріпленню державности. А тому святим обов'язком всіх українців-патріотів у діяспорі є допомогти Урядові України побороти ці перешкоди.

Дуже важливим для України є встановлення дипломатичних зв'язків з іншими державами світу, зокрема із ЗСА. З прикрістю мусимо ствердити, що наша молода держава, після понад тристап'ятдесятрічного колоніяльного визиску, через матеріяльні засоби не може собі дозволити встановити амбасади і консуляти у всіх державах світу.

Фундація Підтримки Дипломатичних Представництв України закупила будинок для генерального консуляту у престижевій дільниці Ню Йорку за 1,200,000 дол. Дякуючи жертвенності української громади вже заплачено поважну суму грошей, але ще залишилося до сплачування 700,000 дол. З уваги на те, що потрібно платити великі відсотки за позичку, фундація негайно мусить зібрати потрібні гроші на сплату боргу.

Шановні пані і панове!

Обов'язком української діяспори в ЗСА, зокрема кожного члена тієї громади, є фінансово допомогти Україні у закріпленні державности. Жертвуймо на генеральний консулят в Ню Йорку!

Просимо чеки виписувати на: Ukrainian Consulate Fund і висилати на адресу: Mr. D. Korduba, Ukrainian Consulate Fund, 209 Grand Ave., Apt. B. Rutherfod, N.J. 07070, або до православної кредитівки в Ню Йорку і кредитівок „Самопоміч" в Ню Йорку, Нюарку і Філядельфії. Відкривайте конта в інших кредитівках. Ми віримо, що в скорому часі українська громада в ЗСА сплатить борг за будинок генерального консуляту в Ню Йорку.

Крайова Екзекутива Українського Конґресового Комітету Америки

Екзекутива Української Американської Координаційної Ради

Ансамбль „Смерічка" у Лос Анджелесі

Відомий в Україні інструментально-вокальний ансамбль „Смерічка" завітав у неділю, 7-го листопада ц. р., до Лос Анджелесу. Його концерти, заплянювані у 20-ти українських осередках ЗСА, відбуваються за ініціятивою Чернівецької державної філгармонії.

Формою цей розваговий ансамбль нагадує популярні американські „рок енд ролл", зміст його є глибоко патріотичний. Супровід був забезпечений практичним електронічним „клявікордом", двома гітарами та цимбалами. Гуцульські пісні із тужливою мелодикою у виконанні Оксани Савчук при супроводі Івана Ковацюка, дійсного віртуоза гри на цимбалах, перенесли публіку думкою у рідні Карпати. Гармонічна будова пісень була втримана у клясичному стилі. Дешеві мелодійні та динамічні ефекти були відсутні. Пісні у виконанні композитора Павла Дворського і народного артиста України Назарія Яремчука були виконані бездоганно. Вся програма концерту основана на сантиментальних, патріотичних піснях, які, без сумніву, розбудили у більшості публіки приспані національні почуття. Коли говорити про те, що метою мистців-виконавців є нав'язати емоційний контакт з публікою, то „Смерічка" це завдання виконала блискучо. Крім того треба відзначити важливу ролю ансамблю як амбасадора української пісні і носія національних ідей серед молодої духово занедбаної ґенерації. Українською піснею у доступній широким масам формі „Смерічка" доходить навіть там, де Москва придушила національну українську свідомість. За те „Смерічці" належиться подяка від української спільноти.

В інтересі майбутніх успіхів „Смерічки" треба згадати і неґативні аспекти концерту. Оригінальна якість голосу виконавців була здеформована не лише поганою акустикою залі, але й перебільшеною силою голосників, які ще й до того не були акустично як слід збалянсовані. Несподіванкою для публіки була відсутність програмок. Можна було також запримітити брак порозуміння між Українським Культурним Осередком і аранжером концерту Богданом Солуком, який під час концерту мусів голосно нагадувати завідателеві залі про брак світла на сцені. Признання від громади Лос Анджелесу належиться І. Макареві, який о год. 1-ій ночі виїхав на місце зустрічі із гістьми, а опісля всіх примістив у себе на нічліг.

В основі, мимо деяких дисонансів, пов'язаних з концертом, патріотичний ансамбль „Смерічка" залишив по собі приємні враження, а його виступ громада Лос Анджелесу оцінила як позитивний вклад у процес національного відродження України.

Ігор Лесик

Ділимося сумною вісткою, що 23-го листопада 1993 р. відійшла у вічність

бл. п.

ЄВГЕНІЯ МАЦКЕВИЧ
з роду КОЗАК

ур. в Теребовлі, 5-го січня 1899 р.

ПАРАСТАС в п'ятницю, 26-го листопада 1993 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин, Юніон, Ню Джерзі.

ПОХОРОН в суботу, 27-го листопада о год. 9:30 ранку в церкві св. Володимира, Елизабет, Н. Дж., а опісля на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Ню Джерзі.

Опечалена родина:

син — ОЛЕГ з дружиною МАРІЄЮ і сином РОМАНОМ
сваха — МЕЛАНІЯ КРИВОКУЛЬСЬКА
і родина БУТОВИЧ ТЕТЯНИ та ОЛІЙНИКІВ з родинами
та дальша родина АДА ОСІНЧУК і БОЯРСЬКІ
братанка — ДАРІЯ СТАХІВ зі синами і родиною
сестрінка — ОЛЕНКА ГУБИЦЬКА з родиною
та в Україні — ОЛЬГА КОЗАК з родиною

Д-р Ю. Вассиян — у 40-ву річницю смерти

Юліян Вассиян народився 12-го січня 1894 року в селі Колоденце, повіту Жовква, в Галичині, в родині вчителя народних шкіл.

Родина переїхала невдовзі до села Дзіболки, повіту Жовква, де батько став управителем 7-клясової школи. Тут Юліян закінчив народну школу, а тоді переїхав до Львова, де став учнем Української Академічної Гімназії, яку закінчив 1913 року іспитом зрілости. Того ж року записався на студії філософічного факультету університету у Львові. Зразу активно включився в студентське життя, ставав в обороні української викладової мови в університеті, за що не раз мав до діла з австрійською владою, перед якою денунціювали його поляки як бунтівника-революціонера.

Після вибуху Першої світової війни в 1914 році перебрався зі старшим братом Володимиром через московський фронт, щоб дістатися до Стрия, де формувався леґіон УСС. В дорозі їх заарештувала мадярська жандармерія та за горду оборону української назви дошкульно побила і запроторила до табору інтернованих. Тут годували їх гнилою бруквою, яка й спричинила у Володимира важку шлункову недугу.

В часі перегляду табору австрійським генералом Юліян Вассиян виступив з ряду та запитав, чому його і брата заарештували, коли вони українці і вороги Московщини, з якою Австро-Угорщина веде війну, а вони йшли як добровольці до леґіону УСС для боротьби

Св. п. д-р Ю. Вассиян (фото зі студентських років).

проти москалів — чому їх уже шість тижнів тримають у таборі та ще й знущаються. Генерал наказав негайно звільнити Вассиянів. Юліян подався до вишкільного коша УСС, де як студент був післаний до офіцерської школи в Єгерндорфі в Німеччині. Хворий брат Володимир вернувся додому, де в наслідок побоїв у таборі інтернованих та набутої хвороби шлунка помер 24 грудня 1916 року. Володимир став студентом Академії мистецтв у Кракові, але не вспів виявити свого мистецького таланту — відійшов передчасно як жертва мадярських знущань. У той же день померла і мати Вассиянів.

У рядах УСС, пізніше УГА Ю. Вассиян брав участь як поручник у численних боях, перебув воєнну кампанію у центральній і східній Україні, пройшов чотирикутник смерти, п'ятнистий тиф. У 1920 році повернувся додому і попав у польський табір полонених у Домбю, звідкіля вийшов 1922 року і вписався на тайний український університет у Львові, де студіював філософію і включився активно у студентське життя. Тоді у Львові створено Українську Крайову Раду, в якій Ю. Вассиян займав пост університетського референта. Організація була тайною і тісно співпрацювала з тодішньою УВО. Серед студентства стали проявлятися совєтофільські впливи, чому сприяла „українізація" в УССР і НЕП. Щоб протиставитися просовєтським орієнтаціям, націоналістично настроєні студенти створили першу в Західній Україні нелеґальну націоналістичну організацію під назвою „Група Української Державницької Молоді". Між провідними членами був Ю. Вассиян.

У 1924 році, після ліквідації українського університету, Ю. Вассиян виїхав на дальші студії до Праги і став там провідною постаттю, а в 1926—28 роках — головою націоналістичної „Групи Української Національної Молоді", яка почала видавати у Празі місячник „Національна Думка". У цьому журналі Вассиян помістив свою велику статтю п. з. „Рефлексії".

У листопаді 1927 року в Берліні відбулася Перша Конференція Українських Націоналістів, в якій Ю. Вассиян брав участь як представник-делеґат УНМ. Конференція створила ПУН — Провід Українських Націоналістів і вирішила видавати журнал „Розбудова Нації", як офіціоз ПУН. У другому числі журналу, за лютий 1928 року, Ю. Вассиян помістив свою статтю „До головних засад націоналізму", в якій у науковій формі подав основні засади ідеології українського націоналізму. У квітні 1928 року у Празі відбулася друга Конференція Українських Націоналістів з активною участю Ю. Вассияна і вона підготовила скликання 1-го Конґресу Українських Націоналістів. Конґрес відбувся 28 січня — 3 лютого 1929 року у Відні. В Конґресі Ю. Вассиян брав участь як заступник голови президії і як голова ідеологічної комісії. На внесок полк. Є. Коновальця Конґрес іменував Ю. Вассияна членом ПУН. На Конґресі Ю. Вассиян виголосив доповідь „Ідеологічні основи українського націоналізму", яка лягла в основу ідеологічних резолюцій — „Загальних означень" Конґресу, що їх автором був Ю. Вассиян (а не Донцов, як дехто твердить).

Роки перебування у Празі — це роки студій Ю. Вассияна у Карловому і німецькому університетах у Празі, крім того він студіював в Українському Педагогічному Інституті. Його головні ділянки студій — філософія і слов'янська філологія. Студії завершив у Карловому університеті докторатом, здобутим дисертацією про „Поєднання розуміння філософії в її відношенні до наук про основи поетики і метафізики".

У 1930 році вернувся до Галичини і зайняв пост головного редактора тижневика „Український Голос" у Перемишлі. Та не довго довелося займати цей пост, бо 1931 р. заарештувала його польська влада і за участь у Конґресі Українських Націоналістів у Відні засудила на чотири роки тюрми. Сидів у в'язниці Бриґідки у Львові, пізніше у Дрогобичі і Седльцях. По виході з тюрми 1935 р. проживав у Бродах, у свого батька, який як емерит поселився у цьому місті, де проживали теж сестри Ю. Вассияна.

Перед вибухом Другої світової війни, у 1939 році, поляки знову заарештували Ю. Вассияна і вивезли до концентраційного табору в Березі Картузькій. Тут він перебував до половини вересня, коли німецькі війська окупували Польщу і зайняли Березу Картузьку.

Вернувся до Бродів і тут попав під большевицьку окупацію. Почалися арешти провідних українців і саме в пору прибули молоді відважні висланці, щоб допомогти Ю. Вассиянові втекти і провели його через большевицько-німецький кордон на еміґрацію, до Кракова. При тому забрали і доставили через кордон рукописи Вассияна. З вибухом німецько-большевицької війни Ю. Вассиян вернувся на рідні землі і деякий час перебував у Львові. Коли у Бродах помер його батько, Ю. Вассиян вернувся додому, де й залишився жити, працюючи як перекладач німецької мови при Українському Комітеті, а одночасно підпільно як член ПУН. Тут у січні 1944 року заарештувало його ґестапо і вивезло до тюрми в Сяноці, а відтак до концентраційного табору у Брец, коло Берліну.

Восени 1944 року ґестапо звільнило Ю. Вассияна разом з іншими політичними в'язнями-українцями, бо при відступі німецьких військ з України не було вже ніякої рації тримати в тюрмах провідних українських діячів.

По виході з тюрми перебував деякий час на лікуванні в Любені на Шлеську, відтак переїхав до Ст. Ґеорґен в Австрії до сестрінки, а на весні 1945 року, коли большевики зайняли Австрію, переїхав до Баварії, перебував деякий час у селі Авкірх коло Кавфбойрен (автор цих рядків з рамени ПУН відвідав д-ра Ю. Вассияна, перебуваючи тоді в Мюнхені), пізніше опинився в таборі втікачів в Авгсбурзі, потім у Діллінґені, де вчив у таборовій гімназії. У січні 1950 року переїхав до ЗСА, до Сент Пол у Міннесоті, а на весні того ж року переїхав до Чикаґо, де 3-го жовтня 1953 року помер на серцевий удар. Похоронений на цвинтарі парафії св. о. Миколая.

Степан Касіян

ОДНОЧАСНО В 40 ЛЕТОВИЩАХ ЗСА почався страйк робітників і службовців компанії „Америкен ейрлайнс". Ця компанія займає провідне місце серед летунських компаній у ЗСА внутрішніх полетів. Вона виконує полети у понад 250 міст ЗСА, а також за кордон. Уже в четвер, 18-го листопада, у перший день страйку, кілька рейсів були відкладені або відкликані. Керівники компанії вирішили продовжувати полети за повною програмою, обходячись без послуг 21,000 страйкарів, але виконати заплановане покищо не вдається. Частину далеких рейсів довелося відкласти на пізніше. Були випадки, коли пасажири здавали квитки на рейси Америкен ейрлайнс і користувалися літаками компаній-конкурентів.

СЕНАТ З'ЄДНАНИХ СТЕЙТІВ Америки одноголосно прийняв резолюцію, в якій критикується уряд Ірану за переслідування релігійних меншин.